

תכנון מאיר זקצר ז"ל

לפני חמישים וחמש שנים בא לכאן מקרב הנוער החלוצי האקדמאי מעיר המחוז דובנו (פלך ווהלין). היתה זאת קהילה יהודית שוקקת חיים, ולתנועה הציונית בה על זרמיה השונים - השפעה רבה. עם גמר בית-ספר תיכון רוסי בעיר, המשיך זקצר את לימודיו באוניברסיטת קיוב בפאקולטה למתימטיקה, שכן במקצוע זה הצטיין במיוחד (אגב, כשרונותיו אלה הנחיל למעשה גם לבניו ולנכדיו, יבלח"א). אחרי כיבוש החבל הזה על ידי צבאות פולין, עבר זקצר לאוניברסיטת קראקוב. אולם בקרב הנוער היהודי בימים ההם "היתה רוח אחרת מסביב": לא עוד קאריירה אקדמאית בגולה, אלא עליה לארץ ישראל, כדי לבנותה בדרך חלוצית של הגשמה עצמית, עמל-כפיים - עבודה חקלאית, סלילת כבישים, הקמת בתים, וכל זה לשם הכנת הארץ לעליית המונים.

ממניחי היסודות של קיבוצנו היה המנוח ומזקני העדה. - זקני העדה תרתי משמע: במובן הגיל ובמובן מילוי תפקידי הדרכה בחיי קיבוצנו, שנשא תמיד בנאמנות, במסירות וברצון טוב.

על שלושה עמודים עיקריים בנויה העדה הקיבוצית: על המשק ועל החברה ועל התנועה. יש חברים הנוטים לכיוון זה או אחר משלושת היסודות הללו. זקצר מיזג בדרכו ובפעולתו את כל אלה יחד, וכך נעשה גם מהדמויות המרכזיות בגוש עמק הירדן, מילא תפקידים כלליים בהנהלת תנובה, באירגון מגדלי הירקות בארץ ועוד.

בנפשו של אדם תכופות מתחולל מאבק בין הנטיה האישית ובין החובה המוטלת עליו: חובה ציבורית, חברתית-לאומית, ועל המתלבט להכריע לכאן או לכאן. אשרי האיש, שבו החובה והנטיה חופפות, ואין בלבו סתירה בין שתי אלה. זקצר, לפי אופיו, מהותו ותכונותיו, היה שייך לסוג האחרון של אנשים, ולא היה בו שמץ של סתירה בין הנטיה ובין החובה. הוא היה שלם עם דרכו, שכן חובתו היתה נטייתו, ונטייתו - חובתו... ועוד תכונה היתה אופיינית לו. יש אנשים, שמילוי תפקידים מנהליים מרכזיים, מכבידים עליהם אחר-כך, מבחינה נפשית, לחזור לעבודה רגילה. לזקצר היתה חולשה זו זרה לחלוטין. דומה, שלא נפריז אם נאמר, שהוא היה מסמל, באופן מוחשי ביותר, את העקרון של שוויון-ערך-העבודה בקיבוץ. שום עבודה, ותהא הפשוטה והבלתי-מעניינת ביותר, לא היתה למטה מכבודו, אם רק היתה נחוצה; ובכך שימש פירוש חי לפתגם, כי "לא המקום מכבד את האדם, אלא האדם - את המקום" והיה, איפא, לדוגמה ולמופת באורח חייו הפשוטים. הוא, היוזם של מפעל הפלסטיק "לוג" בקיבוצנו, - דבר שייזכר בקרבנו לאורך ימים - היה לעת זקנתו עובד בעבודות פשוטות במפעל, יחד עם שאר קשישים, ברצון ובנפש חפצה ונהנה מהתקדמות המפעל, המעסיק חברים מגילים שונים, שהרי לכך דאג ופעל בשעתו, וגם נאבק...

אכן, פוחת והולך הדור, דור המייסדים ומניחי היסודות, והנה עם הסתלקותו של זקצר הלך עוד אחד מאחרוני ה"מוהיקאנים". אולם מעשיהם של אנשים אלה,

יספרו רבות עליהם, ועל פעלם המבורך עוד ימים רבים...